

VELİ BÜLTENİ

"AİLE TUTUMLARI"

ŞEHİT MUSTAFA ÇUHADAR
ORTAOKULU/İMAMHATİP
ORTAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ

1-OTORİTER, BASKICI AİLE TUTUMLARI

Çocuğunu, belirli bir ideal peşinde ve belirli kalıplar içinde, adeta küçük bir yetişkin yapma çabasıyla yetiştirmeye çalışan anne babalardır. **Bütün kontrol anne ve babadadır.** Çoğunlukla anlayışsız, hoşgörüsüz, katı ve baskıcı bir tutum içindedirler. Çocuğun davranışları katı standartlarla değerlendirilir, hata ve yanlış yapma hakkı yoktur. Çocuktan kurallara sorgulamadan uyması beklenir, evde her şey kurallara ve saatlere bağlıdır. Anne babanın gözleri sürekli çocuklarının üzerindedir. **"Çocuk korkmazsa kurallara uymaz" mantığıyla hareket ettikleri için çocuğun en basit hatasını cezalandırırlar.** Baskıcı ve otoriter ailenin verdiği eğitimde ceza verici bir yaklaşım vardır. Aile cezayı iyi bir ders olsun, bir daha hata yapmasın mantığı ile verir ve bu cezalar genelde çocuğa göre ağır cezalardır. Çocuğun en doğal hakları bile çocuğa **uslu olmasının bir ödülü** olarak verilir. Çocuk anne babanın kurallarını yerine getirme çabasında olduğu için kendini ifade edemez. Ailenin belirlediği kurallar ve sınırlar içinde çocuklarını kendine özgü yapıları adeta yok sayılır.

Otoriter bir ailede yetişen çocukların özellikleri:

- Stresli, tedirgin çocuklardır.
- Kendine olan güveni hemen hemen yok gibidir.
- Sessiz, çekingen başkalarının etkisinde kolayca kalabilen çocuklardır.
- Sürekli eleştirildiği için aşağılık duygusu geliştirebilir.
- Dıştan denetimlidirler. Kendi başlarına karar veremezler dışarıdan birilerinin onu yönlendirmesini beklerler.
- Bazı çocuklar ise tam tersi bir durum göstererek isyankâr olabilirler.

2- AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ (SERBEST) AİLE TUTUMLARI

Aile içinde çocuğun hakları **sınırsızdır.** Çocuğun nerede duracağı belirlenmemiştir. Çocuktan kurallara uyması beklenmez zaten kuralları uygulama ve denetleme düzensizdir. Anne baba çocuğun davranışlarına karışmamakta, yalnız büyük bir problem olduğunda varlıklarını hissettirmektedirler. Kural tanımayan bu çocuklar **okullardaki kurallarla karşı karşıya kalınca hayal kırıklığına uğramaktadırlar.** Bu tip anne babalar kendi yaşamadıklarını çocuklarının yaşamasını isterler.

Serbest tutumla yetişen çocukların özellikleri:

- Devamlı birilerinden hizmet beklerler.
- Her isteklerinin yapılmasını beklerler.
- Okuldaki kurallarla karşı karşıya kaldıklarında hayal kırıklığına uğrarlar.
- Toplumun vermediği hakları kendilerine tanımaya çalışırlar.

3-İLGİSİZ AİLE TUTUMLARI

Çocuğun davranışları karşısında **ilgisiz ve vurdumduymaz davranışlar** sergileyen anne babalardır. Bu tip aileler için çocuğun varlığı ile yokluğu belli değildir. Bu gruba giren anne babalar genellikle hoşgörü ile boş vermeyi birbirine karıştırmaktadırlar. Çocuk anne babayı rahatsız etmediği müddetçe, çocukla ilgili problem yoktur, eğer çocuk anne babayı rahatsız ederse o zaman çocuk ile ilgili gündem oluşur. Bu tip ailelerde çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilmektedir.

İlgisiz tutumla yetişen çocukların özellikleri:

- Çocuk dikkat çekmek için etrafına zarar verebilir.
- İnsanlarla ilişki kuramaması sonucu sosyal gelişmesinde gecikme ve saldırganlık sergileyebilir.
- Sözlü iletişim yetersizliğinden dolayı dil gelişiminde gecikme, konuşma bozuklukları ortaya çıkabilir
- Özgüven sorunu yaşar.
- Hayattan ve kendisinden beklentisi olmaz.

4-DENGESİZ, KARARSIZ AİLE TUTUMLARI

Çocuğun belirli bir davranışı anne baba tarafından farklı yorumlanır. Anne babalar aynı davranışı kimi zaman **normal karşılarken** kimi zamanda **cezalandırabilirler.** Bu durum daha çok anne veya babanın o anki psikolojik durumu ile ilintilidir. Anne veya baba yorgunsa, başka zaman normal olan davranış o an için yapılmaması gereken bir davranıştır. Bu durumda çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayamamaktadır.

Tutarsız anne baba tutumlarını içeren bir diğer tutum ise, **anne için doğru olan bir şeyin baba için yanlış olması veya tam tersi durumun oluşmasıdır.** Anne ve baba farklı disiplin anlayışı geliştirebilirler. Anne ve baba mutlaka aynı görüşe sahip olmalıdır, biri olumsuz davranışı hoş görüp diğeri ceza uygulamamalıdır. **2**

Dengesiz ve kararsız aile çocuklarının özellikleri:

- Aşırı isyankâr ya da aşırı boyun eğici olabilirler.
- Kaygılı, güvensiz bir kişilik sergileyebilirler.
- Büyüdüklerinde karşısındaki insanlara zor güvenirlir.
- Tutarsız bir kişilik sergilerler.
- Karar vermekte güçlük yaşarlar.

5-AŞIRI KORUYUCU AİLE TUTUMLARI

Bu tip ailelerde çocuğa **gereğinden çok özen gösterirler**. Koruyucu tutum daha çok anne ve çocuk arasında gözlenir. Her türlü kararı çocuk yerine aile alır. Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar genellikle abartılmış sevginin odak noktası olurlar. Çocuğa zarar gelebilecek ortamlardan kaçınırlar. **Ağlamasin, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mikrop kapmasın** diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti gösterir. Çocuk adeta **bir cam fanus** içinde büyütülür. Çocuğun gelişimine göre davranmasına fırsat verilmez.

Aşırı koruyucu tutumla yetişen çocukların özellikleri:

- Aşırı bağımlı, özgüveni gelişmemiştir.
- Sosyal gelişimi zedelenir.
- Tek başına kararlar alamaz.

6-MÜKEMMELİYETÇİ AİLE TUTUMLARI

Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarından **her şeyin en iyisini** bekler. Kendi gerçekleştiremedikleri şeyleri çocuklarının gerçekleştirmesini beklerler. Çocukları **çok iyi resim yapmalı, şarkı söylemeli, iyi konuşmalı, lider olmalı, iyi yüzmeli, koşmalı, herkesin parmakla göstereceği örnek davranışlar sergileyen bir çocuk olmalıdır**. Bu tutumda olan anne babalar çocuklarını oldukları gibi kabul etmezler, her alanda çocuklarının kapasitelerini zorlarlar.

Mükemmeliyetçi ailelerin çocuklarının özellikleri

- Aşırı titiz ya da tam tersi dağınık çocuklardır.
- Başarısızlığı uğradıklarında kolayca hayal kırıklığı yaşarlar.
- Yanlış yapmaktan korkarlar.
- Okuldaki sıraları hep derli toplu, ders aralarında ödev yapan, grup çalışması gerektiğinde şikâyet eden, bir işi tam yapmak için günler öncesinden çalışmaya başlayan çocuklardır.

“GÜVEN VERİCİ, DESTEKLEYİCİ, DEMOKRATİK AİLE TUTUMLARI”

Güven verici, aile tutumunda çocuklara karşı **hoşgörü ve destekleme** vardır. Anne baba çocuğunu olduğu gibi kabul edip destekler. Çocuğun ilgilerini, yeteneklerini göz önünde tutarak, yeteneklerini gerçekleştirebileceği ortamlar hazırlarlar. Aile içinde **güven ve şeffaflık** vardır. Problemlerle nasıl baş edebileceğini birlikte araştıran, huzurlu bir aile ortamı vardır. Anne babalar çocuklarına karşı hoşgörülüdürler, onları desteklerler, çocuklarıyla ilgili kararlar alırken seçenekler sunarlar, çocuğun seçtiği davranıştan ders almasına izin verirler.

Aile ortamı çocuğa kendini anlatma özgürlüğü veriyorsa çocuk sağlıklı biçimde gelişir aileyi ilgilendiren kararlar alınırken çocuğun fikri sorulur. Böyle bir ailede evde ve toplumdaki kuralların sınırları bellidir. Çocuk neyi nerede yapacağını veya yapmayacağını bilir. Evde uygulanacak kuralları çocuklarıyla birlikte belirlerler ve bu kurallara herkes uyar. Anne ve baba çocuğa davranışlarıyla **iyi bir modeldir**. Çocuklarından görmek istemedikleri davranışı kendileri de yapmak istemezler. Çocuk belirli sınırlar içinde özgürdür. Eğer aile ortamı çocuğa kendi benliğini, kimliğini duygu ve düşüncelerini anlatma özgürlüğü veriyorsa çocuk sağlıklı biçimde olgunlaşır.

Güven verici, destekleyici ailelerde yetişen çocukların özellikleri:

- Sosyalleşmiş, işbirliğine giren çocuklardır.
- Arkadaş canlısı ve duygusaldırlar.
- Sosyal açıdan dengeli ve mutlu bireylerdir.
- Özgüvenleri yüksektir, sorumluluk sahibidirler.
- Kendine ve başkalarına güvenir.
- Yaratıcı ve bağımsızdır...

